

DEEL I
DE OUDE WERELD

Die avond zouden de krantenkoppen spreken van ravages.

Wat er gebeurde was simpelweg dat de lucht, op een schaduwoze dag, plots als een luifel neerkwam. In een blauwpaarse stilte verstarden de takken van bomen en richtte op de akkers het gewas zich op als haar dat overeind ging staan. Alle verse witte verf die er was lichtte op heuvels of duinen op, of tekende een wegberm met de streep van een hek. Dit gebeurde kort na het middaguur op een zomerse maandag in het zuiden van Engeland.

Zelfs de volgende ochtend nog zouden er stukjes staan in kranten die ruimte overhadden door een adempauze in verkiezingen, wrede misdaden en de oorlog in Korea: weggewaai-de daken en kaalgeslagen boomgaarden werden met aantal en areaal genoemd; met alleen tot slot, heel kort, de vermelding van een dode bij een weggespoelde brug.

Die middag wandelde een man onder een bliksemschicht langzaam een landschap binnen. Een sfeer van haast menselijk afwachten tekende het schouwspel, dat hij vanuit de linkerhoek betrad. Elke zenuwvezel – want zelfs stallen en kruiwagens en orgaanloze dingen kregen op die momenten zenuwweefsel – wachtte fatalistisch af. Alleen hij ging tegen de omstandigheden in, kinetisch, op één enkel doel af.

Boeren waren systematisch in de weer vee in veiligheid te brengen of machines naar beschutting te sturen. Achter de horizon ontstond in dorpsstraten consternatie bij de eerste druppels. Ruitenwissers zwiepten over voorruit en ook mensen

stoven en vlogen heen en weer, heen en weer. Pakketjes werden in jassen gestopt, kranten boven pas gepermanente kapsels gehouden. Een hond rende door een kathedraal. Kinderen holden opgewonden van de speelplaats naar binnen, ramen klapperden, deuren sloegen. Huisvrouwen draafden en riepen: 'Mijn wasgoed.' En een plotselinge lichtschicht scheidde de aarde van de hemel.

Op dat moment bereikte de wandelende man het pad, en bleef staan. Op een hoge heuvelkam voor hem stonden ver van elkaar vier oude huizen, die als presse-papiers het golvende land neerdrukten. In het dorp waren hem de namen verteld – de namen van de gebouwen, niet van de eigenaars. De bakstenen muren waren schraal, roodbruin; één had een zijgevel van wingerd, groen als een rechtop gezet gazon. Het verste en grootste huis stak uit een bos naar voren om zijn primaat op te eisen.

De man bekeek het tafereel vanuit een beslissende omslag in zijn verstilde toestand, alsof hij voor zijn ogen de wijzer op een grote klok naar het volgende streepje zag springen. Hij verliet de weg bij de eerste vlaag regen en storm, zette zijn koffer neer, nam zijn doorweekte pet af, klopte hem tegen zijn been uit en stopte hem in een jaszak. Net als het gewas veerde zijn haar tussen de windvlagen door op en sloeg, ook weer net zo, al snel nat neer. Hij liep in de regen de heuvel op, gestaag en zonder een miserabele indruk te wekken. Eén keer bleef hij staan om naar het dal om te kijken – of de vallei, om een lieflijker, milder woord te gebruiken. Achter elkaar joegen er salvo's donderslagen doorheen, op en neer, totdat het buigzame gewas er zelf van galmde. Op de tegenovergelegen heuvel stond een kasteel – grijs, pompeus, met torentjes, en niet misstaand bij het onweer.

Op weg naar het verste huis bleef hij opnieuw staan om te kijken, net zo simpel belangstellend alsof het gewoon mooi weer was. De druppels liepen van zijn opgeheven hoofd in zijn

kraag. Het huis werd donker, maar hield stand. In de loop van twee- of driehonderd jaar van kleine aanbouwsels had Peverel de proporties en harmonie als grondprincipe behouden; een eenheid met uitzondering van één vergroot hoog raam – een bewuste, frivole onvolkomenheid als het gaatje in een oor voor een sieraad.

Over grind en platgetreden grond stroomde de modder. Hele regels strak gesnoeide liguster stonden te schudden. De man waadde als het ware omhoog naar de ingang van het huis en trok aan een bel. Snelle voetstappen waren misschien het kloppen van zijn eigen hart. De vrouw die opendeed was oud, dacht hij. Was hij zelf een paar jaar ouder geweest, dan had hij haar misschien gepromoveerd tot middelbare leeftijd. De ouderdom was opgestoken in glad grijs haar, was evident in een huid die te teer was voor jeugdigheid en in een rechte, zij het onkrijgshaftige houding. Ze nodigde hem binnen over de tegelvloer van een ooit statige hal. Haar ogen waren vergroot en verpletst door de kennis van zaken die, zoals algemeen onder mensen overgekomen, beter niet geopenbaard kunnen worden.

Wat wisselden ze bedaard hun namen uit zonder acht te slaan op de vloed achter zijn rug en zijn doorweekte kleding. Uit de goedkope koffer lekten oranje druppels op de zwart-witte vloer toen Ted Tice zijn regenjas uittrok en aan een aangezeven kapstok hing. De indringende geur van natte wol, van sokken en zweet kwam vrij in de lucht van koud zeepsop en dikke boenwas.

Al die trage zaken hadden een paar seconden gekost, en in die tijd was ook te zien dat de hal rond was, dat er naast de gebruikelijke krant een vaas rozen op een tafel stond onder een donker schilderij in een gouden lijst. Onder de bocht van de trap stond een deur open naar een gang met een Perzische loper. En boven, op de boog van de trap, stond een jonge vrouw, onbeweeglijk.

Tice keek naar haar op. Het was onnatuurlijk geweest om

het niet te doen. Hij keek op vanuit zijn natte schoenen en zijn natte geur en de oranje vlek van zijn goedkope bagage. En zij keek neer, hoog en droog. Hij had een beeld van haar lichaam in drie dimensies – alsof hij achter haar langs was gelopen en haar sterke rug had gezien, het zwarte haar dat op de verhoging van haar nekwerfel werd gescheiden, de kwetsbare plooi in de knieholte. Haar gezicht bleef in de schaduw. Het zou hoe dan ook te mooi, te volmaakt zijn geweest als ze als een schoonheid herkenbaar was.

‘Ik zocht Tom,’ zei ze, en ze liep weg.

Ted Tice pakte zijn verwekende koffer op: een nieuwkomer die zich onder ingewijden stil moest houden. Die al snel zelf op zoek zou zijn naar Tom, of zou weten waarom anderen hem zochten.

‘Mijn man,’ zei Charmian Thrale, ‘is al een stuk opgeknapt en komt voor het middageten beneden.’ Ted Tice zou in de maanden juli en augustus werken bij professor Sefton Thrale, die een stuk was opgeknapt. Intussen ging mevrouw Thrale hem voor over het Perzische tapijt, langs oude foto’s en een in-gelijste brief met een koninklijk monogram en een reeks gravures van alle Britse havens. Daarna zou mevrouw Thrale zeggen: ‘Dit is uw kamer’, en zou hij alleen zijn.

Ze bleef in de deuropening staan toen hij over zijn nieuwe vloer liep om de koffer ergens neer te zetten waar die zo min mogelijk kwaad kon.

‘Die dubbele deur aan het eind van de gang, dat is de kamer waar we altijd zitten. Als u daar wacht zodra u zover bent, komt een van de meisjes naar u toe.’ Alsof hij het vervelend vond alleen te worden gelaten terwijl hij dat juist, te allen tijde, prettig vond.

Ze vermeldde ook de badkamer. Daarna zei ze dat ze de tafel ging dekken. Uiteindelijk zou ook hij dat leren – om vol zelfvertrouwen te praten en een kamer uit te lopen.

Voor het enige, lage raam zag hij wazige, uitwaaiende

struiken en een glimp van een nat paaltjeshek – alles schuin, afgesneden door het raamkozijn, als een slecht genomen foto. Op de ruit zaten nog schilfers verduisteringsverf. Het was een eenvoudige slaapkamer, wellicht ooit in gebruik voor het hogere huispersoneel. Tice dacht die woorden, hoger huispersoneel, zonder te weten wat ze in hun tijd hadden betekend. Hij was hiernaartoe gestuurd om een vooraanstaande, zieke oude geleerde te helpen een opiniestuk te schrijven over de locatie voor een nieuwe telescoop, en kon best mogelijk zelf wel tot het hogere huispersoneel behoren. Hij was jong en arm en had voortreffelijke referenties – als een gouvernante in een oud verhaal, die met een lid van een adellijke familie trouwt.

Hij hing zijn gekreukte kleren her en der in de kamer uit en zocht een kam. Zelfs van zijn natte haar kwam een kastanjegeur. Op de tafel waar hij zijn boeken neerlegde stond een inktstel van koper en porselein, met twee pennen van hout. Hij trok neuriënd andere schoenen aan en wisselde het neuriën zo nu en dan af met woorden uit een oud liedje:

‘Laat de wind maar zuidwaarts, zuidwaarts gaan.
Laat de wind waaien over de blauwe oceaan.’

Toen bracht hij zijn vuist naar zijn mond en dacht na, en staarde alsof hij dit nog maar nauwelijks kon geloven.

In de kamer met de dubbele deur was het net zo koud als op de gang. Fauteuils, zacht maar lelijk, een harde, elegante canapé, boeken die eerder gedateerd dan oud waren, nog meer bloemen. De wind die in een ijzige schoorsteen sidderde, het noodweer een waterval tegen het erkerraam. Ted Tice ging in een van de lompe, sjofele stoelen zitten en legde zijn hoofd tegen het mufte extra stuk pluche; verrukt van alle nieuwigheden en komende nieuwigheden. De kamer moest eens een studeerkamer zijn geweest, of een ochtendkamer – de term ‘ochtendkamer’

behoorde tot dezelfde taalcategorie als hoger huispersoneel. Ergens was er een grotere kamer, overduidelijk niet warm te krijgen, zolang als het duurt afgesloten. Die oorlogsterm kwam meteen boven, zelfs in vreedstijd; zelfs al vroeg je je tegelijk af wat er zo lang duurde.

Onder de het lege rooster van de open haard lagen wat brokjes geroosterd brood, vijf of zes, op een rijtje naast elkaar, met daarop een donker smeersel en een laagje as.

Hij was gewend aan kou en zat net zo op zijn gemak in de kamer alsof het er warm was. In aanwezigheid van anderen kon hij die onaandoenlijkheid niet lichamelijk tonen, omdat de volwassen vorm van zijn lichaam hem nog niet geheel vertrouwd was; maar in zijn hoofd was hij op zijn gemak, vlug en ongehaast. Alles wees erop dat zijn lichaam een andere bewoner had verwacht. Hij veronderstelde dat de twee zich op den duur zouden verzoenen – zoals hij mettertijd zou ontdekken dat het besmeerde brood daar lag om muizen te vergiftigen, en dat Tom de kat was.

Er lag een boek naast zijn stoel met een potlood erin om een bepaalde bladzijde aan te geven. Hij pakte het op en las de rug: ‘*Zanoni*. Een roman van de hand van de edelachtbare lord Lytton.’ Zo’n boek mocht je redelijkerwijs verwachten in de kast van zo’n kamer. De kans dat het in de kamer zelf lag, openge-slagen en gelezen, was minder groot.

Eén ogenblik dacht hij dat het hetzelfde meisje was dat nu binnenkwam, het meisje van de trap. De reden daarvoor was dat ze zussen waren, hoewel dit meisje blond was, en kleiner.

Ze zei: ‘Ik ben Grace Bell.’

De jongeman stond op en gaf weer een hand en zijn naam. Ze had een nieuwe wollen jurk van mooie kwaliteit aan, in een rozenkleur. Ze wisten allebei – het kon niet anders – dat hij haar mooi vond. Maar beiden veinsden uit jeugdigheid geen weet te hebben van deze of een andere schoonheid.

‘U bent hier lang alleen gelaten.’

‘Ik had niets in de gaten.’ Hoewel er geen sprake was van een door hem begane fout.

‘Het licht is uitgevallen. Ik moest u komen halen.’

Door het onweer had hij al die tijd in het donker gezeten.

‘Deze kant uit.’ Ze sprak in korte mededelingen. De zelfverzekerdheid wees erop dat ze al van kinds af knap was. ‘Wat een snoesje’; en later: ‘Grace begint – blijkt – een echte schoonheid te worden.’ De schoonheid was naar binnen en naar buiten gekeerd. Ook waren er gedragslessen gevolgd.

Hij was een en al bewondering voor haar vermogen zonder wankelen met hem mee te lopen op haar hoge hakken. Ze was verre van mollig, maar wekte een zachte indruk, meegaand. De jurk was iets zeldzaams voor hem – de stof, de snit. Het was voor het eerst dat Ted Tice opmerkte hoe een japon was ontworpen, hoewel hij regelmatig had gehuiverd voor de moedige opzichtigheid in de kleding van de armen.

De rozenrode jurk was per zeepost uit Canada gekomen, opgestuurd door de zoon van dit gezin, een overheidsfunctionaris met wie Grace Bell verloofd was. Wanneer hij na zijn congres in Ottawa naar Engeland terugkwam, zou hij er nog een voor haar meebrengen en dan zouden ze trouwen.

Een soort krulchrysantje van een hond was in de zevende hemel toen ze aan kwam lopen. ‘Grasper, Grasper.’ Het hondje sprong op en neer, sprakeloos. Iemand rinkelde met een bel. Grace opende een deur. En het licht ging vanzelf aan, als op een toneel.

Je kon zien dat de twee zussen een bepaalde ondubbelzinnige ervaring deelden, die hen, hoewel dit anderen misschien niet interesseerde, had gevormd en een onlosmakelijke band had gesmeed. Het school in hun ernstige houding als ze zaten, aten, praatten en, zo kon je haast wel zeggen, lachten. Het school in alles wat ze maar uitwisselden, zonder elkaar aan te kijken, maar wel altijd als een paar. Het school in hun ogen, die hun blik op jou lieten rusten, of op de muur of de tafel, om de situatie van een afstand vol gebeurtenissen en gevoelens te beschouwen: hun ogen, met dezelfde donkerte, zo niet dezelfde scherpte.

Door de gelijkenis in gelaatstrekken was het verschil in kleur opmerkelijk. Het kwam niet uitsluitend doordat de een donker was en de ander blond, maar doordat het haar van degene die Caro heette zo gitzwart, zo steil, dik en oosters was door zijn grove structuur. Hierdoor werd Grace nog blonder om te zien dan ze al was – aangezien zij lichter, meegaander werd bevonden bij Caro's kracht. Iedereen overdreef dat blonde, om het ordelijk te houden: de een donker, de ander licht.

Caro, in een vest dat misschien blauw was geweest, schonk water uit een kan. Je schikte je naar haar toekomstige schoonheid, waarop je vertrouwde. Qua uiterlijk was Caro nog onaf, ontbrak er bij haar een openbaring, die mogelijk simpelweg bestond uit zelfbewustzijn; anders dan Grace, die volgroeid was, zij het niet volmaakt. Grace glimlachte en gaf corned beef en aardappelen door, in een argeloze voorstudie voor een tijd

waarin het vlees en de groente inderdaad van haar zouden zijn. Ted Tice zag toen dat ze aan haar linkerhand een ring bezet met diamantjes droeg. Maar was voordat dit hem opviel al loyaal aan Caro.

Caro hoorde hier niet per se thuis: Caro zou beslissen aan welke tafel ze thuishoorde. Ze had al jong de noodzaak hiertoe ingezien. De andere voorname ontdekking die ze deed was al evenmin origineel: dat de waarheid een eigen leven leidt. Wellicht was haar energie die kant uit gestroomd, en moest haar uiterlijk maar zo goed en zo kwaad als het ging volgen.

Door alles wat ze had gelezen had ze schijnbaar weinig geduld met de belangrijkste discrepantie: die tussen de mens zoals hij kon worden en zoals hij was. Ze zou haar ongenueanceerde overtuiging – dat heroïek, uitnemendheid mogelijk waren – aan zichzelf en anderen opleggen, totdat die anderen, of zijzelf, zich gewonnen gaven. Er konden sporadische en ongeloofwaardige uitzonderingen zijn die haar gelijk leken te bewijzen. Aan die uitzonderingen wijdde ze zich met hart en ziel. Blijkbaar reserveerde ze daarvoor al haar nederigheid.

Iets hiervan viel misschien af te lezen aan haar uiterlijk. Omdat ze nog niet praktisch handelde, kon ze zich theorieën veroorloven. Tegelijkertijd weken haar lippen vaneen, kwetsbaar, ontvankelijk, zoals ze konden wijken in haar slaap.

Ze hadden aan tafel nog niet met elkaar gesproken, de meisjes en de jongeman. Vol onpeilbare eenvoud zat hij te luisteren naar de oude sterrenkundige aan het hoofd van de tafel, de eminente geleerde. Zijne eminentie: een steile rots waar een kraag en das, en een bril, exact op waren aangebracht. Samen zouden de jonge en de oude man de horoscoop van de wereld opmaken. Geboeid luisterend, zoals slechts gepast was, begreep Ted Tice niettemin al snel dat de twee meisjes uit Australië kwamen, dat Caro hier logeerde in afwachting van een ambtenarenbaan in Londen, en dat de zoon op het congres in Ottawa Christian heette.

Ondanks zijn angina bewoog de vader vlug en beslist – pakte zijn waterglas met een efficiënte beweging en zette het met een felle tik neer. Drukte een servet snel tegen zijn gebeeldhouwde mond, zonder tijd te verliezen. Tik-tik, Tik-tik-tik. Hij had wel aan een bureau kunnen zitten in plaats van een eettafel. Hij sprak ook in een abrupt tempo, en was al bij het einde van de wereld aanbeland.

‘Uw generatie is de generatie die het zal voelen. Tot nu toe bestond er nog enige maatschappelijke structuur. Je kunt ervan zeggen wat je wilt. Nu maken we het eind daarvan mee. Jullie zijn degenen die de klappen zullen krijgen.’

Met griffe voldoening wees hij Ted en de meisjes op hun welhaast verwijtbare pech. Op dezelfde toon krijgen nieuwkomers in een regenachtig vakantieparadijs te horen: ‘Tot vandaag was het nog prachtig weer.’

‘Er was globaal een soort wereldorde. Je kunt zeggen wat je wilt.’

Dat konden ze uiteraard niet.

Wanneer Sefton Thrale het woord ‘globaal’ bezigde, kreeg je het gevoel dat de aarde zo rond was als een gladde bal, of zo wit en saai als een ei. En moest je jezelf herinneren aan de flinke en afschrikwekkende pieken en uitsteeksels van deze wereld. Je moest aan de Alpen of de oceaan, of een levende vulkaan denken om je gerust te stellen.

Professor Thrale vond het niet fijn dat Grace uit Australië kwam. Australië vereiste verontschuldiging, en was bijna een mikpunt voor schuine moppen. De enige verzachtende omstandigheid voor Australië had kunnen bestaan uit een onbekrompen winst uit de nieuwgevonden rijkdommen – schapen bijvoorbeeld, of een remedie tegen schaapspokken. En er was geen fabelachtig landgoed van vele duizenden hectares of vierkante kilometers, geen lot uit de loterij met Grace verbonden. Integendeel, Grace was belast met een zus; en zelfs met een halfzus, gelukkig afwezig, op vakantie in Gibraltar. Sef-

ton Thrale verklaarde dit: 'Christian heeft een verloofde weten te vinden' – met de suggestie van naïef geklungel – 'in een Australisch meisje.' En nadrukkelijk welwillend kon hij er dan aan toevoegen dat Grace een knappe jonge vrouw was en dat hij zelf verrukt was, 'overigens'.

Het noodweer was geluwd voor een moment van respijt. Bij daglicht was het gezicht van Ted Tice spikkelig en schilferig, ongekunsteld als het gezicht dat 's zomers in de met zout beslagen spiegel van een strandkiosk te zien is. Zijn voorhoofd werd verdeeld door een ondiepe verticale groef. Hij was aan één oog verwond – een broer had dat gedaan toen ze nog klein waren en met een stok in de tuin speelden: een licht streepje als de kras van een vingernagel in verse verf.

'Mosterd, meneer Tice?' Professor Thrale zat te denken dat het tegenwoordig bepaald in de mode was een misdeelde jongen uit een groezelig stadje te zijn, een pientere jongen die zich naar een voorname universiteit heeft weten op te werken – dit keer met de suggestie van opzet – en daar een goede indruk heeft gemaakt. Zulke mensen klommen snel hogerop, daar ze niets te verliezen hadden; en konden zich, zoals in dit geval, heel goed toeleggen op nieuwe aspecten van de astronomie, ontwikkeld vanuit radartechnieken uit de laatste oorlog. Het hing allemaal samen. Sefton Thrale herinnerde zich een artikel, als een kwelling tijdens zijn ziekbed, waarin de voorlijke prestatie van Ted Tice werd afgezet tegen alles wat hem tegenzat; waarin halsstarrigheid niet werd ondermijnd door afwijkende ondernemingen – onderzoek naar straling in het naoorlogse Japan, en het voornemen de komende winter in Parijs te verblijven en samen te werken met een controversiële natuurkundige.

Sefton Thrale zei bij zichzelf dat Ted Tice nog in Amerika terecht zou komen: 'Daar zal hij terechtkomen' – de ambitie van een jongeman gezien als een levensgrote klos waar je vaardigheden handig en voordelig omheen kon wikkelen.

‘De groente,’ zei mevrouw Thrale, ‘komt uit onze moestuin.’

Bij de gesmoorde selderij gaf Sefton Thrale zich over aan een vrij onbezonnen afkeer van Teds kleding, krullen en accent, en van de afwijking in zijn oog. Anders dan op Caro’s schoonheid kon op de toekomstige status van Ted Tice niet zomaar worden gerekend: er was een teken nodig dat uitwees of hij zou slagen of falen – beide mogelijkheden traden namelijk duidelijk en sterk in hem naar voren. Zelfs al zou hij ten slotte in elk opzicht succesvol zijn, dan nog viel hij in zijn ouderdom moeilijk voor te stellen als een werkelijk illustre man, zoals de professor zelf. Het viel moeilijk te voorzien dat een naam als Tice ooit gewichtig zou aandoen, of dat een gehavend oog eerbiedwaardig kon worden.

In feite zou Edmund Tice zichzelf van het leven beroven voordat hij de toppen van zijn kunnen had bereikt. Maar dat zou gebeuren in een stad in het noorden, en pas over vele jaren.

Sefton Thrales eigen belangrijke werk was in zijn jeugd verricht, voor de Grote Oorlog. Later werd hij een publieke figuur door een helder boekje te schrijven dat een kloof of een leemte overbrugde, of pretendeerde te overbruggen. Hij had met zijn onverzettelijke voet op de haardrand gestaan, met één hand in zijn zak, en over de toekomst gesproken; en had dat net zo lang en zo publiekelijk volgehouden totdat mensen van alle rangen en standen zijn gezicht herkenden in de zondagskranten – ‘Nog altijd actief, hoor, dat moet je hem wel nageven.’ Onbehouwen ouwe knakker in een blazer met zwart-witte verticale strepen. Die blazer – aan één kant naar beneden getrokken door de in de zak gestoken hand, met de veronderstelde pijp erin geklemd – wekte de indruk van een verzakt vakwerkhuis.

Hij bezigde afgezaagde uitdrukkingen: naar Canossa gaan, de gebraden haan uithangen, wie geboren is voor de galg verdrinkt niet: zegswijzen die vóór zijn tijd al ouderwets waren, die hij koesterde en waarvan hij het leven rekte, zo niet hernieuwde. Hij noemde Turkije nog steeds ‘de zieke man van

Europa', hoewel het hele Europese vasteland sinds lang één veldhospitaal vormde. Zijn sympathie ging uit naar de overzichtelijke afstanden van het verleden in plaats van het buitensporige bereik van de toekomst. De toekomst was iets geweest om over te praten, met één voet veilig op de haardrand.

Voor jongeren was het al te gemakkelijk dit te bespeuren en te veroordelen. Minder gemakkelijk was het om een gevoel te krijgen voor het menselijke eraan, laat staan het meelijwekkende.

Over het algemeen kreeg professor Thrale de gelegenheid om, zoals nu, te oreren in rappe redevoeringen die het bestaan van andere meningen uitsloten. Maar bij tegenspraak verloor hij zijn vaste greep op zijn pijp en de toekomst. Dan steeg er een wolk van warrige verontwaardiging uit hem op, als stof uit oude boeken die bij het schoonmaken met hun kaft tegen elkaar worden geklapt. In privé-zaken was hij niet handig geweest en hij had het kapitaal van zijn vrouw, net als zijn eigen potentieel, verkwanseld aan domme investeringen. Een ridderorde, die nu aanstaande was, had lang op zich laten wachten. Maar zijn naam was bekend en legde gewicht in de schaal bij publieke en politieke aangelegenheden zoals de locatie van een telescoop.

Ted Tice gebruikte mosterd. Hij bleek de afgelopen twee weken van zijn vakantie in de West Country te hebben gewandeld. Hij had bovendien belangstelling voor prehistorische resten en was tijdens de zonnewende naar een opgraving bij de Avebury Circle geweest. Het was niet moeilijk je hem voor te stellen in het gezelschap van verheven stenen.

Mevrouw Thrale zei dat ze in Peverel soms trillingen doorregen van de raketbasis bij Stonehenge. Hoewel de raketten uit consideratie niet boven de overblijfselen werden afgevuurd, vormden ze wel degelijk een zeker gevaar voor de omgeving. In de logeerkamer was een ruit verbrijzeld, gelukkig zonder dat er gewonden waren gevallen.

'Ach, ja,' zei Sefton Thrale. 'Paul Ivory is nu eenmaal een zon-

dagskind.’ Waarmee hij de onbekende gast uit de glasscherven raapte en ophield om Ted Tice buiten te sluiten; waarmee hij tevens, met zijn behoefte indruk te maken, Tice het voordeel gaf. ‘Nog nieuws van Paul, trouwens? Nog nieuws van Paul?’

Ted Tice beseftte dat deze mensen al rekenden op zijn achting. En dat ze, mocht hij hen daarin teleurstellen, weleens hun toevlucht konden nemen tot neerbuigendheid.

Ter vergoelijking van het wangedrag van de professor bezwoeren de drie vrouwen vlug dat er geen nieuws was. En Ted Tice merkte op dat de verdraagzaamheid van vrouwen onontbeerlijk was geweest voor Sefton Thrales faam. Zoals van haar werd verwacht verduidelijkte mevrouw Thrale dat Paul Ivory haar petekind was, en dat hij binnenkort kwam logeren. Ted had misschien weleens gehoord van toneelwerk van Paul Ivory, in universiteitsuitvoeringen; helaas niet. Nu goed, hoe dan ook, een veelbelovende jongeman wiens werk al snel in Londen op de planken zou worden gebracht.

‘Paul is heel talentvol,’ zei Sefton Thrale, en mogelijk bracht hij een contrast aan.

‘Is hij familie van de dichter?’

‘De zoon zelfs.’

Ted Tice kon moeilijk weet hebben van de subtiele consternatie die zijn vraag veroorzaakte – de voorliefde voor de Georgi-aanse dichters was namelijk een laatste restje van Sefton Thrales beste ik, die op zijn beurt, net als zijn beste werk, uit vroeger tijden stamde. Hij bracht ze uit loyale berekening ter tafel, de vergeten of verguisde dichters uit zijn jeugd – het schrijnende citaat, waarop de gesprekspartner vroeg: ‘Wie heeft dat ook weer gezegd?’ en dan Thrales replek: ‘Een uitnemend dichter, overleden rond de tijd dat u werd geboren, jongeman’ (want de professor kende alle goedmoedige en beproefde retorische foefjes); dan de naamsvermelding – van Bridges, Drinkwater, Shanks of Humbert Wolfe; Thomas Sturge Moore; zelfs Rupert Brooke op dagen dat hij de bokkenpruij ophad. Of Rex Ivory.

Mevrouw Thrale merkte op: 'Rex Ivory was geen groot dichter. Hij was wel een waarachtig dichter.' Ze vond het een vreemde misvatting dat geleerden geen gevoel zouden hebben voor literatuur: 'Ik heb menig voorbeeld van het tegendeel gezien.'

Ted glimlachte. 'Het is ons geloof ik wel toegestaan muzikaal te zijn.'

Af en toe stonden de ogen van Caroline Bell net zo vriendelijk als die van haar zus. 'Ze worden ook geacht zwijgzaam te zijn.'

'Misschien word ik minder spraakzaam als ik ouder ben.'

Charmian Thrale wees op een foto boven het buffet. Drie jongemannen in een tuin, twee zittend in rotanstoelen, één staand met opgeheven en gespreide handen. De staande gestalte, in overhemd met openstaande kraag en witte pantalon, declameerde iets voor de anderen, die er conventioneel uitzagen in hun kleding van 1913. De bossen blond haar waren helmen, waren kronen of aureolen. Een grotere nimbus overspande de tuin met groepjes bomen boven ridderspoor en een langgerekt gazon met regelmatige banen van de maaimachine. Het leek vlak voor de schemering. En op de magische jongemannen op het gras rustte de doem van de komende oorlog, zelfs op de overlevenden.

Charmian Thrale zei: 'Als een vooravond in een zondeloze wereld.'

Dat wat restte van de Sefton Thrale in die stoel op deze zondeloze foto zou graag vriendschap hebben gesloten met Edmund Tice vanwege diens onverwachte vraag. Alweer merkten de vrouwen het op en ze zuchtten in gedachten om het afgemeten antwoord van de oude man: 'De zoon zelfs.'

De professor begon vervolgens zijn voorkeur nader toe te lichten, waarbij hij zijn mes en vork precies parallel legde. 'Paul Ivory heeft al naam gemaakt in de literaire wereld. Zijn ster rijst zo snel dat niet te voorspellen valt hoever hij nog zal komen.'

Ted Tice grinnikte, allerminst weerloos. ‘Net als in het onzekerheidsprincipe van Heisenberg. Snelheid en positie die onmogelijk tegelijkertijd te meten zijn.’

Caroline Bell bleek net zo te kunnen giechelen als andere meisjes.

‘En hij is praktisch verloofd’ – de professor moest beslist het laatste woord hebben – ‘met de dochter van onze buurman op het kasteel.’

Ted vroeg zich af wat ‘praktisch verloofd’ mocht betekenen en zag dezelfde gedachte in Caro’s glimlach. Mocht er ooit iets kettters in dit huis hebben bestaan, dan was het bij het hogere huispersoneel.

Hij dacht terug aan het kasteel, aan de grijze muren, die zelfs korstmossen afschrikten.

De professor las hun gedachten en hield hun voor: ‘Het vergt dezer dagen wel moed van een man om met de dochter van een lord te trouwen. Met jullie radicalen overal.’ Dat was tot Ted en Caro gericht, want door stil de borden op te stapelen had Grace zich vrijgepleit. Toch was Grace degene die opkeek en zei: ‘Mischien houdt hij wel van haar.’

‘Precies. Jonge mensen moeten doen waar ze zin in hebben. Waarom niet? Caro, hier, zou nog met een mecanicien trouwen als ze daar de neiging toe voelde.’

Ze keken naar Caro, die zei: ‘Ik voel geen mechanische neigingen.’

Sefton Thrale voelde zich altijd gekrenkt als er gelachen werd.

Het meisje ging verder: ‘Het is wel zo. Ik ben niet alleen dom, maar ik heb ook geen enkele affiniteit met mechanieken. Of wetenschap trouwens.’

‘Je dankt je leven aan de astronomie, jongedame.’ Jongeman, jongedame; toch konden ze niet zeggen: oude man, oude dame. De professor maakte aanstalten dit nader te verklaren toen Caro zei: ‘Bedoelt u de overgang van Venus?’

Het was niet voor het eerst dat ze alles bedierf.

Hij ging door alsof ze niets had bedorven of beweerd. ‘Waarom voer James Cook anders met de HMS Endeavour uit, op weg naar het nog onontdekte Australië, als hij *en route* op Tahiti niet Venus had willen observeren op 3 juni 1769, de dag dat deze planeet voor de zon langs zou komen, om zodoende de afstand van de aarde tot de zon te bepalen?’ Hij leerde hun een lesje.

Ze keken opnieuw naar Caro, geïdentificeerd als een kind van Venus.

Tice zei: ‘De berekeningen zaten er hopeloos naast.’ Partij kiezend voor het meisje. ‘Dat geldt voor veel berekeningen omtrent Venus.’

Sefton Thrale zei: ‘De schijf van Venus was vervormd. Een stralingsverschijnsel bij de overgang.’ Het had zijn eigen expeditie, of ervaring, wel kunnen zijn die hij zo verdedigde. ‘Dat noemen we het zwartedruppeleffect.’

Het meisje verbaasde zich. ‘Al die jaren van voorbereiding. En dan, in één uur tijd, is alles voorbij.’

De jongeman legde uit dat er fases waren. Hij zei: ‘Je hebt de contactmomenten, en het hoogtepunt.’ Ze bloosden beiden om het heelaal.

Professor Thrale zei: ‘Nu hebt u het over een eclips. Venus kan de zon niet verduisteren.’ Hij tikte kruimels van zijn manchet. Men kon nu eenmaal in het bijzijn van twee maagden niet vertellen dat Venus, op die verblindende dag in juni 1769 op Tahiti, zich met andere zaken had beziggehouden. Terwijl de hoogste rangen verdiept waren in de telescopen van James Short, had de bemanning van de Endeavour ingebroken in de winkels van Fort Venus om een hoop lange ijzeren nagels te stelen – waarmee ze zich verzekerden van de vluchtige gunsten van Tahitiaanse vrouwen; en van de blijvende besmetting met een geslachtsziekte die ondanks alle volgende afranselingen niet te genezen was.

Ted Tice zei: ‘Er is nog een andere astronoom naar de andere kant van de wereld gegaan om diezelfde overgang te zien, en ook hij werd teleurgesteld.’ De tot zichzelf gerichte toon waarop mannen achteloos praten over wat hen drijft. Tice kon niemand een lesje leren, maar wilde wel eer bewijzen. ‘Een Fransman was jaren van tevoren naar India afgereisd om een eerdere overgang te observeren, maar door oorlog en tegenspoed onderweg was hij te laat. Nadat hij de oorspronkelijke gelegenheid was misgelopen, wachtte hij acht jaar lang in het Verre Oosten op de volgende overgang, die van 1769. Toen die dag aanbrak, was het zicht bizar slecht, er viel niets te zien. Er zou zich pas een eeuw later weer zo’n overgang voordoen.’

Hij vertelde dit aan, en voor, Caroline Bell. Op dat moment hadden hij en zij wel de oudsten aan tafel kunnen zijn, vol weemoed. Zij zei: ‘Jaren voor Venus.’

‘Het is zo’n nobele geschiedenis dat je die moeilijk mislukt kunt noemen.’ Ted Tice huldigde het vertrouwen, niet het fiasco.

Professor Thrale had er genoeg van. ‘En toen die arme staker in Frankrijk terugkwam, was hij in zijn afwezigheid doodverklaard, als ik me goed herinner, en was zijn bezit verdeeld.’ Als dat geen fiasco was.

Het meisje vroeg aan Ted Tice: ‘Hoe heette hij?’

‘Le Gentil. Guillaume le Gentil.’

Mevrouw Thrale had custard gemaakt. Een sproetige Ierse dienstbode kwam de schaaltes op een dienblad binnenbrengen. Mevrouw Thrale was grootgebracht in de overtuiging dat haar rug nooit de leuning van de stoel mocht raken, op straffe van karakterverlies: nooit ofte nimmer. Dat bevorderde haar uitstraling van lijdzaamheid en gaf bovendien het gevoel dat ze je rechter aankeek dan gebruikelijk was. Zij was degene die door het voorkomen van Ted Tice was herinnerd aan de zomerse kust – de bespikkelde spiegel die tussen de kaartjes voor strandstoelen en de sleutels voor kleedhokjes hing, alles mee-

dansend op de warme stappen van zanderige voeten. Aan de andere kant had je zijn nachten, doorgebracht tussen oeroude stenen.

In haar teruggetrokken persoonlijkheid koesterde Char-mian Thrale, tegenwoordig geheel vrij van verlangens, slechts een paar zuivere geheimen – ze had eens een aardappel uit een pan op het vuur gehaald omdat er een levende spruit uitstak; en was, op weg naar een verplichte afspraak, naar huis teruggekeerd om een versregel van Meredith op te zoeken. Ze dacht liever niet al te veel dingen waar haar echtgenoot geen vermoeden van had, uit angst hem te zullen verachten. Haar leven bestond grotendeels uit luisteren: ze luisterde ingespannen – en aangezien mensen gewend zijn maar half te worden verstaan, vonden ze haar aandacht hinderlijk en voelden ze zich tekortschieten in wat ze zeiden. Daardoor had ze een stillend effect op de mensen om haar heen, en stelpde ze zachtzinnig de ondoordachte woordenstroom in de wereld. Hoewel ze zelden een mening uitte, waren haar opvattingen bekend, op een andere wijze dan geldt voor mensen die voortdurend oordelen en niets in reserve houden.

De gebogen nekken van de meisjes waren onduldbaar ontbloot toen ze hun custard aten: je kon de guillotine bijna voelen. Met haar rechte rug kon mevrouw Thrale nooit op die wijze worden geveld, althans nu niet. De jongeman en de meisjes maakten onderling opmerkingen over het uitblijvende mooie weer – ‘de hopeloze zomer’, alsof alle hoop was opgegeven. Ze waren als reizigers die zich in een vreemde taal behielpen met infinitieven. In alles school de dreiging en de belofte van een betekenis. Later zouden er steeds meer herinneringen komen, steeds minder heuglijk. Er zou later een schok voor nodig zijn om de geestelijke ruimte te creëren voor net zo’n tafereel.

De ervaring vormde een wal rond de kamer, een hoge golf die elk moment kon omslaan.

Terwijl de meisjes de tafel afruimden, nam de professor de

jongeman mee naar het raam en zei: 'Ik zal het je laten zien.'
Door een veeg van zijn droge, besliste hand over de vochtige ruit werd de wazigheid alleen maar groter, en knorrig keerde hij zich af: 'Nee, nu kun je het niet zien.' Zonder te zeggen welke nieuwe les er op dit schoolbord had moeten verschijnen.

Ted Tice wist dat het de weg was die hij had gelopen.